

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi työllisyyslain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan työllisyyslakiin lisättäväksi uusi 6 a §, jossa säädetään tulo- ja menoarviossa työllisyyden hoitoon osoitettujen määrärahojen käyttämisperusteista. Voimassa olevassa työllisyyslaissa ei ole mainintaa siitä, mihin tarkoituksiin työllisyysmäärärahoja voidaan käyttää, ja nyttemmin on osoittautunut tulkinnanvaraiseksi, voidaanko näitä määrärahoja käyttää kaikkiin niihin tarkoituksiin, jotka työllisyyden kannalta on katsottu tarkoituksenmukaisiksi. Koska työllisyysvaroja tulisi voida

käyttää työllisyyden kannalta joustavasti, ehdotetaan työllisyyslakiin otettavaksi lisäys, jolla edellä mainittu tulkinnanvaraisuus poistetaan ja jolla pyritään jatkamaan aikaisemmanlaisten kohteiden rahoitusta työllisyysvaroista. Muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan heti, kun eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen. Sitä on tarkoitettu soveltaa taannehtivasti myönnettävässä avustuksia lain voimaan tullessa keskenkäisiin rakennushankkeisiin.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

Voimassa olevassa työllisyyslaissa (946/71) ei ole määritelty tulo- ja menoarviossa työllisyyden hoitoon osoitettujen määrärahojen käyttämisperusteita. Tältä osin valtion tuen myöntäminen on tapahtunut tulo- ja menoarvion perustelujen mukaisesti. Nyttemmin on työllisyysmäärärahojen käyttö määrättyihin työllisyyden kannalta tarkoituksenmukaisiin toimenpiteisiin osoittautunut tulkinnanvaraiseksi. Tällaisia tulkinnanvaraisia kohteita ovat muun muassa ammatillisten kurssikeskusten, terveyskeskusten, eri oppilaitosten sekä kirjastojen tarvitsemien tilojen rakennus- ja korjaustyöt. Työllisyysvaroja on viime vuosina käytetty esimerkiksi näiden investointien nopeuttamiseen niillä alueilla, joilla se on ollut työllisyyden hoidon kannalta tarkoituksenmukaista. Nopeuttamalla näitä

investointeja yhteistyössä asianomaisten ammattiviranomaisten kanssa on yhtäältä voitu edistää tarpeellisiksi todettujen tilojen rakennustöitä ja toisaalta välttyä työllisyysvarojen suuntaamiselta sellaisiin kohteisiin, joita on merkitykseltään pidettävä vähemmän tärkeinä ja joiden osalta ei näin ollen ole katsottu tarpeelliseksi antaa erityistä valtion rahoitusosuutta koskevia säännöksiä. Tulkintaepäselvyyksien poistamiseksi ehdotetaan työllisyyslakiin lisättäväksi uusi 6 a §. Tätä pidetään tarkoituksenmukaisempina kuin kaikkien kysymykseen tulevien hankkeiden valtion rahoitustukea koskevien säännösten muuttamista.

Esityksen mukaan työllisyysvaroja voitaisiin myöntää valtion virastoille ja laitoksille sekä asianomaisille ministeriöille valtionavun myöntämiseksi edelleen kunnille ja kuntainliitoille. Muille yhteisöille ja yksityisille avustusta voitaisiin myöntää vain valtioneuvoston päätök-

sen perusteella. Sanottu päätös voisi olla joko yksittäistapausta koskeva avustuspäätös tahi se voisi olla valtioneuvoston yleispäätös avustuksen myöntämisestä tiettyyn tarkoitukseen. Kuitenkin myönnettäessä rahoitusta henkilöstön palkkaukseen päätökset tekisivät työvoimaviranomaiset sen mukaan kuin on erikseen säädetty tai määrätty. Tällaisia erityismääräyksiä ovat valtioneuvoston päätökset kunnallisesta työllistämistuesta (70/80), nuorten työllistämistuesta (775/80) ja työttömyyden lieventämiseksi järjestettävistä virastotöistä (23/79). Tämän lisäksi menoarviossa on osoitettu määräraha korkeakoulu- ja opistoasteista koulutusta saaneiden työllistämistukeen.

Työllisyysmäärärahoista myönnetty avustus otetaan huomioon myöhemmin mahdollisesti suoritettavan valtionosuuden tai -avustuksen vähennyksenä. Avustusta ei voida myöntää korotukseen. Tarkoituksena on, että jollei valtionosuutta tai -avustusta myöhemmin myönnettäisi, työllisyysmäärärahoista myönnettyä avustusta ei perittäisi takaisin. Valtioneuvosto voi myöntää määräämillään ehdoilla erityisen painavista syistä lisäavustusta rahoitushankkeisiin enintään 20 % valtionosuuteen tai -avustukseen oikeuttavista hyväksytyistä kustannuksista. Tällöin valtion rahoituksen yhteismäärä ei saa ylittää 90 % hyväksyttävistä kustannuksista. Valtion rahoituksen enimmäismäärää laskettaessa otetaan huomioon valtion erityisluottolaitosten kuten Kehitysalue rahasto Oy:n ja Valtion investointirahaston myöntämä, rahoitus.

Osoitettaessa työllisyyden hoitoon tarkoitettuista määrärahoista avustuksia ministeriöille valtionapuhankkeisiin hankitaan kussakin tapauksessa kirjallinen lausunto asianomaiselta ministeriöltä sekä tulo- ja menoarvion soveltamisesta annettujen määräysten niin edellyttäessä myös valtioneuvoston raha-asiaivaliokunnalta. Avustuksen myöntämisen edellytyksenä olisi, että ao. ministeriö on puoltanut avustuksen osoittamista. Viime vuosina on työllisyyden hoitoon osoitettuja avustusmäärärahoista pääosa osoitettu kunnille ja kuntainliitoille.

Työllisyysasiain neuvottelukunta on antanut asiasta lausunnon. Valmistelun aikana on oltu yhteydessä oikeuskanslerin virastoon, josta lausuttujen käsitysten johdosta ehdotukseen on tehty useita muutoksia. Edelleen asian valmistelun loppuvaiheessa on oltu yhteistyössä valtiovainministeriön ja tärkeimpien valtionapuja myöntävien ministeriöiden kanssa.

Lain toimeenpanoa on tarkoitus tarkoin seurata ja saatujen kokemusten perusteella tullaan tekemään mahdollisesti tarvittavat muutosehdotukset.

Tarkemmat säännökset täytäntöönpanosta ja soveltamisesta annetaan työllisyyslain 31 §:n nojalla annettavalla asetuksella.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Lakiehdotuksen tarkoituksena on ainoastaan poistaa työllisyysmäärärahojen käyttöön liittyvä tulkinnanvaraisuus. Näin ollen ei lakiehdotuksen hyväksymisestä aiheudu työllisyysmäärärahojen lisätarvetta, vaan säännöksiä sovelletaan työllisyyden hoitoon kulloinkin osoitettujen määrärahojen puitteissa.

3. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan heti sen jälkeen, kun eduskunta on hyväksynyt lakiehdotuksen. Sitä on tarkoitus soveltaa taannehtivasti lain voimaan tullessa keskeneräisiin rakennushankkeisiin. Tällä järjestelyllä on tarkoitus turvata keskeneräisten rakennustöiden loppuun saattamiseksi tarpeellinen rahoitus alkuperäisten suunnitelmien mukaisesti. Myöskään rakennuttajien kannalta ei ole kohtuullista, että näiden rahoitusvastuuta lisätään pelkästään sillä perusteella, että voimassa olevat säännökset on nyttemmin havaittu tulkinnanvaraisiksi.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki työllisyyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti lisätään 23 päivänä joulukuuta 1971 annettuun työllisyyslakiin (946/71) uusi näin kuuluva 6 a §:

6 a §

Työllisyshäiriöiden torjumiseksi ja lieventämiseksi sekä työttömyydelle alttiiden työntekijäryhmien työllisyyden turvaamiseksi voidaan työllisyyden hoitoon osoitettua valtion työllisyysmäärärahoista niiden käyttötarkoituksen puitteissa tarvittaessa osoittaa määrärahoja valtion virastoille ja laitoksille niiden tarpeisiin käytettäväksi sekä asianomaisille ministeriöille valtionavun myöntämiseksi kunnille ja kuntainliitoille sekä valtioneuvoston päätöksen perusteella myös yhteisöille ja yksityisille. Kuitenkin myönnettäessä työllisyysmäärärahoista rahoitusta henkilöstön palkkaamiseen työvoimaviranomaiset myöntävät määrärahat työnantajille siten kuin siitä on erikseen säädetty tai määrätty.

Työllisyysmäärärahojen käyttämisen edellytyksenä on, että valtionapuhankkeen suunnitteluun, toteuttamiseen ja valtionaputoimintaan nähden noudatetaan, mitä siitä on erikseen säädetty tai määrätty. Työllisyysmäärärahoista myönnetty avustus otetaan huomioon myöhemmin mahdollisesti suoritettavan valtionosuuden tai -avustuksen vähennyksenä. Erityisen painavista syistä valtioneuvosto voi määräämillään ehdoilla myöntää 1 momentissa tarkoitetuista määrärahoista lisäavustusta vaikeimmilla työttömyysalueilla erityisestä alueellisen kehityksen edistämisestä annetun lain (451/75) 4 §:ssä tarkoitetuilla kehitysalueiden ensimmäisellä vyöhykkeellä toteutettaviin rakennushankkeisiin, kuitenkin enintään 20 prosenttia valtionosuuteen tai -avustukseen oikeuttavista hyväk-

syttävistä kustannuksista ja enintään siten, ettei hankkeeseen tulevan valtionrahoituksen yhteismäärä ylitä 90 prosenttia hyväksyttävistä kustannuksista. Milloin myöhemmin käy ilmi, että myönnetyn rahoituksen ja lisäavustuksen yhteismäärä ylittää sanotun 90 prosentin kokonaismäärän, on lisäavustus liikaa myönnettyltä osalta palautettava takaisin valtiolle. Lisäavustusta ei oteta huomioon vähennyksenä laskettaessa muun valtionosuuden tai -avustuksen määrää.

Avustuksen osoittamisen edellytyksenä ministeriöille 1 ja 2 momenteissa mainittuihin tarkoituksiin on, että ministeriö, jonka hallinnonalan asia toiminnallisesti liittyy, on kirjallisesti ilmoittanut puoltavansa avustuksen osoittamista. Puoltavan lausunnon edellytyksenä on, että ministeriö voi selvittää hankkeesta valtiolle, kunnille ja kuntainliitoille aiheutuvat henkilöstön sekä käyttökustannusten ja muiden kustannusten lisäykset sekä miten ne voidaan rahoittaa.

Muuhun valtionosuuteen ja valtionavustukseen nähden on lisäksi noudatettava, mitä siitä erikseen on säädetty tai määrätty.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 1981.

Lain 6 a §:n 2 momenttia voidaan soveltaa taannehtivasti sellaisiin rakennushankkeisiin, jotka ovat keskeneräisiä lain tullessa voimaan.

Helsingissä 30 päivänä tammikuuta 1981

Tasavallan Presidentti
URHO KEKKONEN

Työvoimaministeri *Arvo Aalto*

